

Dokument na rokovanie

A9-0430/2023

12.12.2023

SPRÁVA

o rodových aspektoch rastúcich životných nákladov a vplyvu energetickej krízy
(2023/2115(INI))

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

Spravodajkyňa: Alice Kuhnke

OBSAH

	Strana
NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	3
1	18
PRÍLOHA: ZOZNAM SUBJEKTOV ALEBO OSÔB, KTORÉ POSKYTLI PODNETY SPRAVODAJKYNI	21
INFORMÁCIE O PRIJATÍ	22
ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE V GESTORSKOM VÝBORE	23

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o rodových aspektoch rastúcich životných nákladov a vplyvu energetickej krízy (2023/2115(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na článok 2, článok 3 ods. 1 a článok 3 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii,
- so zreteľom na články 8, 9, 10, 119, 122, 127, 151, 153 ods. 2, 156, 157, 191 a 194 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,
- so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie, najmä na jej ustanovenia o sociálnych právach a o rovnosti medzi ženami a mužmi,
- so zreteľom na Agendu OSN 2030 pre udržateľný rozvoj, zásadu „na nikoho nezabudnúť“, a najmä na cieľ udržateľného rozvoja 1 týkajúci sa odstránenia chudoby, cieľ 5 týkajúci sa dosiahnutia rodovej rovnosti a zlepšenia životných podmienok žien a cieľ 8 týkajúci sa dosiahnutia udržateľného hospodárskeho rastu,
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 5. marca 2020 s názvom Únia rovnosti: stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 (COM(2020)0152),
- so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES¹,
- so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES²,
- so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov³,
- so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ⁴,
- so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti⁵,
- so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/970 z 10. mája 2023, ktorou sa posilňuje uplatňovanie zásady rovnakej odmeny pre mužov a ženy za

¹ Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 94.

² Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012, s. 1.

³ Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82.

⁴ Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 125.

⁵ Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17.

rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty prostredníctvom transparentnosti odmeňovania a mechanizmov presadzovania⁶,

- so zreteľom na odporúčanie Komisie (EÚ) 2023/2407 z 20. októbra 2023 týkajúce sa energetickej chudoby,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 19. mája 2022 o sociálnych a hospodárskych dôsledkoch ruskej vojny na Ukrajine pre EÚ – posilnenie schopnosti EÚ konať⁷,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 5. júla 2022 o chudobe žien v Európe⁸,
- so zreteľom na osobitnú správu Európskeho dvora audítorov z 26. mája 2021 s názvom Uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti v rozpočte EÚ: nastal čas premeniť slová na skutky⁹,
- so zreteľom na odporúčanie Komisie (EÚ) 2020/1563 zo 14. októbra 2020 týkajúce sa energetickej chudoby¹⁰,
- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 14. októbra 2020 s názvom Vlna obnovy pre Európu – ekologizácia našich budov, tvorba pracovných miest, zlepšovanie životných podmienok (COM(2020)0662),
- so zreteľom na údaje Medzinárodnej agentúry pre energiu týkajúce sa cien konečnej energetickej spotreby a súvisiacich daní¹¹,
- so zreteľom na správu Medzinárodného menového fondu z októbra 2022 s názvom The Fog of War Clouds the European Outlook (Hmla vojny zastiera európske perspektívy)¹²,
- so zreteľom na štúdiu Eurostatu z roku 2022 s názvom Living conditions in Europe (Životné podmienky v Európe)¹³,
- so zreteľom na informačný dokument Eurostatu z 10. februára 2022 s názvom Energy prices on the rise in the euro area in 2021 (Rastúce ceny energie v eurozóne v roku 2021)¹⁴,
- so zreteľom na správu nadácie Eurofound z 28. októbra 2022 s názvom The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper, 28. október 2022¹⁵,

⁶ Ú. v. EÚ L 132, 17.5.2023, s. 21.

⁷ Ú. v. EÚ C 479, 16.12.2022, s. 75.

⁸ Ú. v. EÚ C 47, 7.2.2023, s. 2.

⁹ [Európsky dvor audítorov, Uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti v rozpočte EÚ: nastal čas premeniť slová na skutky, 26. máj 2021.](#)

¹⁰ Ú. v. EÚ L 357, 27.10.2020, s. 35.

¹¹ [Medzinárodná agentúra pre energiu, End-Use Prices Data Explorer, 28. apríl 2023.](#)

¹² [Medzinárodný menový fond, The Fog of War Clouds the European Outlook, október 2022.](#)

¹³ [Eurostat, Living conditions in Europe \(Podmienky života v Európe\), 2022.](#)

¹⁴ [Eurostat, Energy prices on the rise in the euro area in 2021, 10. február 2022.](#)

¹⁵ [Eurofound, The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper \(Kríza životných nákladov a energetická chudoba v EÚ: sociálny vplyv a politické reakcie – podkladový dokument\), október 2022.](#)

- so zreteľom na posledný prieskum Eurofoundu s názvom Život a práca v Európe z jari 2023,
- so zreteľom na indexy rodovej rovnosti 2021 a 2022 Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť^{16,17},
- so zreteľom na prieskum Eurobarometra z jesene 2022¹⁸,
- so zreteľom na výskum Svetového ekonomického fóra z 26. januára 2023¹⁹,
- so zreteľom na štúdiu s názvom Gender perspective on access to energy in the EU (Rodové hľadisko v prístupe k energii v EÚ), ktorú 18. decembra 2017 uverejnilo generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky Únie²⁰,
- so zreteľom na briefing s názvom Gender Aspects of Energy Poverty (Rodové aspekty energetickej chudoby), ktorý uverejnilo generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky Únie 1. marca 2023²¹,
- so zreteľom na štúdiu s názvom The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package (Rodový rozmer a vplyv balíka Fit for 55), ktorú 6. decembra 2022 uverejnilo generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky Únie²²,
- so zreteľom na briefing s názvom Energy poverty in the EU (Energetická chudoba v EÚ), ktorý uverejnilo generálne riaditeľstvo pre parlamentné výskumné služby 18. septembra 2023²³,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. septembra 2020 o maximalizácii potenciálu energetickej hospodárnosti fondu budov v EÚ²⁴,
- so zreteľom na stanovisko Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť z 12. mája 2022 k návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o energetickej efektívnosti,
- so zreteľom na správu Výboru pre rozvoj zo 7. apríla 2021 o vplyve zmeny klímy na zraniteľné skupiny obyvateľstva v rozvojových krajinách a na stanovisko Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť z 2. októbra 2020,

¹⁶ [index rodovej rovnosti 2021 Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť \(ďalej len „EIGE“\)](#),

¹⁷ [Index rodovej rovnosti inštitútu EIGE, 2022.](#)

¹⁸ [Európska únia, EP Autumn 2022 Survey: Parlemeter, január 2023.](#)

¹⁹ [WEF, This is why women are bearing the brunt of the cost of living crisis, according to research, \(Toto je dôvod, prečo ženy znášajú bremeno krízy životných nákladov, podľa výskumu\) január 2023.](#)

²⁰ [Európsky parlament, generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky Únie, tematická sekcia pre práva občanov a ústavné veci, Gender perspective on access to energy in the EU \(Rodové hľadisko prístupu k energii v EÚ\), 18. decembra 2017.](#)

²¹ [Európsky parlament, generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky Únie, tematická sekcia pre práva občanov a ústavné veci, Gender Aspects of Energy Poverty \(Rodové aspekty energetickej chudoby\), 1. marca 2023.](#)

²² [Európsky parlament, generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky Únie, tematická sekcia pre práva občanov a ústavné veci, The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package \(Rodový rozmer a vplyv balíka Fit for 55\), 6. decembra 2023.](#)

²³ [Európsky parlament, generálne riaditeľstvo pre parlamentné výskumné služby, Energetická chudoba v EÚ, 18. septembra 2023.](#)

²⁴ [Ú. v. EÚ C 385, 22.9.2021, s. 68.](#)

- so zreteľom na svoje uznesenie z 10. februára 2021 o znižovaní nerovností s osobitným zameraním na chudobu pracujúcich²⁵,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 21. januára 2021 o prístupe k dôstojnému a cenovo dostupnému bývaniu pre všetkých²⁶,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 15. decembra 2021 o vykonávaní smernice o energetickej hospodárnosti budov²⁷,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 3. októbra 2023 o zabezpečení európskej dopravy zodpovedajúcej potrebám žien²⁸,
 - so zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na správu Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť (A9-0430/2023),
- A. keďže inflácia sa od roku 2021 prudko zvýšila, najmä v dôsledku vysokých nákladov na energiu a potraviny, a zhoršuje ju aj neodôvodnená útočná vojna Ruska proti Ukrajine²⁹; keďže mzdy sa podľa predpokladov nebudú zvyšovať tak rýchlo ako inflácia, čo povedie ku kríze životných nákladov; keďže táto kríza vážne ohrozuje živobytia žien, ich zdravie, blaho, hospodársku nezávislosť a prístup k bývaniu a zároveň obmedzuje ich kúpnu silu a schopnosť nakupovať základné potreby, ako sú potraviny, a bráni im v tom, aby mali dôstojnú životnú úroveň;
- B. keďže ceny v EÚ od októbra 2021 celkovo vzrástli o 11,5 % a obzvlášť sa to dotklo potravín, ktorých inflácia sa v októbri 2022 vyšplhala na 17,8 %; keďže v súlade s makroekonomickými projekciami ECB pre eurozónu zo septembra 2023 sa priemerná inflácia na rok 2023 odhaduje na úrovni 5,6 %, čo predstavuje revíziu predchádzajúcich projekcií smerom nahor; keďže podľa správy Eurofoundu zvýšenie nominálnych mzdových sadzieb v mnohých krajinách na rok 2023 v mnohých prípadoch nestačilo na udržanie kúpnej sily pracovníčok;
- C. keďže pandémia COVID-19, rastúce životné náklady a vojna proti Ukrajine zintenzívnili už existujúcu krízu a neisté pracovné a životné podmienky, ktorým čelia mnohé ženy; keďže rodové dôsledky takýchto kríz ďalej zachovávajú systémové rodové rozdiely vo viacerých odvetviach;
- D. keďže dôsledky krízy životných nákladov neúmerne zasahujú ženy v celej ich rozmanitosti, pretože ženy zvyčajne patria medzi najchudobnejšie skupiny obyvateľstva, pričom tvoria 70 % z 1,3 miliardy³⁰ ľudí žijúcich v podmienkach chudoby; keďže ženy sú neustále znevýhodnené štrukturálnymi a kultúrnymi faktormi, ako sú tradičné rodové normy;

²⁵ [Ú. v. EÚ C 465, 17.11.2021, s. 62.](#)

²⁶ [Ú. v. EÚ C 456, 10.11.2021, s. 145.](#)

²⁷ [Ú. v. EÚ C 251, 30.6.2022, s. 58.](#)

²⁸ [Prijaté texty, P9_TA\(2023\)0339.](#)

²⁹ [Eurostat, Energy prices on the rise in the euro area in 2021, 10. február 2022.](#)

³⁰ [Projekt v oblasti rodovej bezpečnosti, Can 70 % of the World's Poor Celebrate International Women's Day? \(môže 70 % chudobných sveta sláviť Medzinárodný deň žien?\), marec 2022.](#)

- E. keďže je nepomerne veľa žien na neistých pracovných miestach, v pružných formách práce, atypických a flexibilných zmluvách (práca na čiastočný úväzok, dočasná práca, neformálne pracovné miesta) a sú nadmerne zastúpené medzi pracovníkmi s minimálnou mzdou; keďže ženy majú v dôsledku rozdielov v odmeňovaní a dôchodkoch zvyčajne nižšie príjmy a majetok, a preto častejšie hlásia ťažkosti vyjsť s peniazmi a stále znášajú neprimeranú záťaž neplatenej opatrovateľskej práce, čo im ponecháva menej zdrojov na to, aby čelili negatívnym vplyvom krízy životných nákladov; keďže žien sa často dotýka aj časová chudoba, ktorá je vymedzená ako nedostatočný čas jednotlivca na odpočinok a zotavenie sa po odpočítaní času potrebného na platenú prácu a neplatenú prácu, a preto nie sú schopné skrátiť svoj pracovný čas bez toho, aby sa ešte viac ochudobnili;
- F. keďže ženy sú zvyčajne tlmičmi chudoby, ktoré nesú hlavnú zodpovednosť a duševnú záťaž za nákup a prípravu potravín pre svoje rodiny a koordináciu rôznych ďalších úloh v oblasti starostlivosti a domácnosti, ako je hospodárenie s rozpočtom chudobných domácností, a preto sú oveľa viac ovplyvnené rastúcimi životnými nákladmi a energetickou krízou; keďže táto úloha hlavných opatrovateliek v rodinách kladie na ženy neprimeraný podiel záťaže neplatenej opatrovateľskej starostlivosti a práce v domácnosti;
- G. keďže následné krízy mali negatívny vplyv na ženy na celom svete a bránili pokroku v oblasti rodovej rovnosti; keďže znižovanie investícií a rozpočtové škrtky v oblasti verejných služieb, ako je školstvo, zdravotníctvo, doprava a sociálna pomoc, postihujú najmä ženy, pretože je pravdepodobnejšie, že budú pracovať v týchto verejných službách, spoliehať sa na ne a stanú sa ich poskytovateľmi, keď budú zrušené;
- H. keďže je dôležité bojovať proti diskriminácii medzi mužmi a ženami v prístupe k zamestnaniu a práci a podporovať rovnosť v kariére a profesijných kategóriách, v odbornom vzdelávaní a v odmeňovaní a zároveň posilňovať práva na prácu a chrániť kolektívne vyjednávanie a práva odborov;
- I. keďže energetická kríza v Európe poukázala na potrebu reformovať európsky trh s elektrickou energiou; keďže indexáciou cien elektrickej energie v závislosti od cien plynu sa na trhu vytvorili značné príležitosti na špekulácie, čo viedlo k značným ťažkostiam pre podniky, najmä MSP, a pre domácnosti, najmä tie, v ktorých žijú ľudia v zraniteľnej situácii alebo vo vidieckych oblastiach vrátane žien, ktoré sú obzvlášť ohrozené; keďže tieto hospodárske špekulácie prispeli k zvýšeniu nákladov na energiu; keďže cenová regulácia v odvetví energetiky je jedným z kľúčových nástrojov na zaručenie hospodárskych a sociálnych práv ľudí a zabezpečenie prístupu každého k elektrickej energii, vykurovaniu a chladeniu v rámci prechodu na zelenú energiu;
- J. keďže Rada dosiahla dohodu o reforme trhu s elektrickou energiou, ktorej cieľom je znížiť závislosť cien elektrickej energie od nestálych cien fosílnych palív, chrániť spotrebiteľov pred prudkým nárastom cien, urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie a zlepšiť ochranu spotrebiteľa;
- K. keďže zmena klímy a klimatické katastrofy zhoršujú krízu životných nákladov a majú osobitný vplyv na ženy, keďže podľa štatistík sú ženy vystavené väčšiemu riziku chudoby; keďže nestálosť energetického systému fosílnych palív zasahuje najtvrdšie

skupiny, ktoré už žijú na okraji spoločnosti, zatiaľ čo veľké hospodárske skupiny ako energetické a potravinárske spoločnosti dosahujú rekordné zisky;

- L. keďže energetická chudoba predstavuje pre EÚ obrovskú výzvu a vážny sociálny problém; keďže ešte pred súčasnou krízou, v roku 2021, 6,9 % všetkých domácností v Únii meškalo s platbami za energie a 6,4 % uviedlo, že nie sú schopné udržiavať svoje domovy v teple; keďže v roku 2020 takmer 15 % všetkých domácností žilo v domoch, do ktorých zatekalo, ktoré mali rozbitú strechu alebo ktoré boli plesnivé³¹;
- M. keďže v roku 2022 viac ako 41 miliónov Európanov nebolo schopných udržiavať svoje domovy v dostatočnom teple; keďže tento počet zodpovedá počtu obyvateľov Grécka, Maďarska, Portugalska a Švédska, čo znamená, že títo ľudia si musia vybrať medzi vykurovaním svojich domovov a nákupom potravín; keďže sa odhaduje, že toto číslo by mohlo byť oveľa vyššie, pričom Stredisko EÚ pre monitorovanie energetickej chudoby uvádza, že ide o viac ako 50 miliónov domácností; keďže energetická chudoba je viacozmerný fenomén, ktorý sa považuje za spôsobený kombináciou nízkych príjmov, vysokých nákladov na energiu a nízkej energetickej efektívnosti budov;
- N. keďže budovy predstavujú 40 % konečnej spotreby energie v EÚ a 36 % jej emisií skleníkových plynov súvisiacich s energiou a 75 % budov v EÚ je stále energeticky neefektívnych;
- O. keďže energetickú chudobu znásobujú existujúce rodové rozdiely, najmä tie, ktoré sa týkajú príjmov, ako sú rozdiely v odmeňovaní žien a mužov, v dôchodkoch a rozdiel v účasti na trhu práce; keďže rozdiely v odmeňovaní žien a mužov v EÚ stále dosahujú 12,7 %³²; keďže kumulatívny účinok týchto rodových rozdielov v príjmoch počas celého života žien vedie k tomu, že ženy dostávajú dôchodok, ktorý je v EÚ v priemere o 35 % nižší ako dôchodok mužov; keďže právo na rovnakú odmenu za rovnakú prácu nie je vždy dodržiavané a zostáva jednou z najväčších výziev v úsilí o prekonanie diskriminácie v odmeňovaní; keďže v členských štátoch EÚ pretrvávajú značné rozdiely, pokiaľ ide o rozdiely v dôchodkoch žien a mužov, od 2,6 % v Estónsku po 46,1 % na Malte; keďže rozdiely v dôchodkoch žien a mužov vedú k tomu, že ženy sú vystavené vyššiemu riziku chudoby a sociálneho vylúčenia v starobe;
- P. keďže u žien, najmä osamelých matiek, ktoré čelia prierezovej diskriminácii na základe etnického pôvodu, rasy, migračného statusu, sexuálnej orientácie, zdravotného postihnutia alebo veku, je pravdepodobnejšie, že upadnú do energetickej chudoby; keďže to znamená, že pretrvávajúca kríza životných nákladov prehĺbi energetickú chudobu podmienenú rodom v EÚ; keďže sú potrebné ďalšie údaje rozčlenené podľa pohlavia a prierezovej rovnosti; keďže podľa OSN svet čelí najväčšej kríze životných nákladov za poslednú generáciu;
- Q. keďže v roku 2022 bola viac ako pätina obyvateľov EÚ žijúcich v domácnostiach s nezaopatrenými deťmi ohrozená chudobou alebo sociálnym vylúčením; keďže koncom

³¹ Eurostat, [Štatistika EÚ o príjmoch a životných podmienkach](#).

³² Európska komisia, [The gender pay gap situation in the EU \(Situácia v oblasti rozdielov v odmeňovaní žien a mužov v EÚ\)](#).

roka 2022 44 % osamelých matiek a 31 % osamelých žien očakávalo, že v nasledujúcich mesiacoch budú mať problémy s financovaním nákladov na energie³³;

- R. keďže energetická kríza a vyšší podiel nákladov na energie z celkového zárobku žien znižujú ich finančnú schopnosť žiť samostatne, čo spôsobuje, že pre ženy bez príjmu alebo s nízkym príjmom je ťažšie vyslobodiť sa z domáceho násillia a zo zneužívania zo strany partnera, od ktorého sú finančne závislé;
- S. keďže energetická chudoba je spojená s významnými vplyvmi na fyzické a psychické zdravie ľudí, keďže napríklad chladné izbové teploty zvyšujú riziko stresu, narušenia spánku, chorôb dýchacích ciest a chorôb obehovej sústavy³⁴; keďže ženy čelia značným zdravotným a bezpečnostným rizikám v dôsledku znečistenia ovzdušia v domácnostiach a nedostatočného osvetlenia a podľa štúdie WHO je u žien vyššie relatívne riziko vzniku nepriaznivých zdravotných následkov v dôsledku vystavenia dymu z pevných palív vrátane chronickej obštrukčnej choroby pľúc a rakoviny pľúc ako u mužov; keďže chladné bývanie a s ním spojené zdravotné riziká sa považujú za jednu z možných príčin nadmernej zimnej úmrtnosti³⁵;
- T. keďže vidiecke, vnútrozemské a najodľahlejšie oblasti a oblasti s vysokým rizikom vyľudňovania sú obzvlášť vystavené energetickej chudobe v dôsledku nižších relatívnych príjmov domácností nachádzajúcich sa v týchto oblastiach a vzhľadom na osobitné energetické potreby domácností poľnohospodárov; keďže okrem toho je k dispozícii menej investícií do zlepšenia energetickej efektívnosti bývania; keďže pre ženy žijúce v týchto oblastiach je pravdepodobnejšie ocitnúť sa v energetickej chudobe a majú neprimerane častejšie nedostatočný prístup k čistej a cenovo dostupnej energii, keďže sú často primárnymi užívateľmi energii v domácnosti;
- U. keďže je k dispozícii len málo informácií alebo údajov o vplyve energetickej chudoby na ženy v EÚ; keďže Stredisko EÚ pre monitorovanie energetickej chudoby vo svojom verejne prístupnom súbore ukazovateľov neponúka údaje rozčlenené podľa pohlavia; keďže vymedzenia energetickej chudoby a ukazovateľov energetickej chudoby prijalo len niekoľko členských štátov, pričom v týchto vymedzeniach sa rod zvyčajne nezohľadňuje;
- V. keďže solárna energia môže ponúknuť nielen riešenie súčasnej energetickej krízy, ale môže mať aj pozitívny vplyv na rodovú rovnosť a spravodlivosť na celom svete;
- W. keďže ženy v energetickom sektore pracujú skôr v podnikoch, kde sú nižšie mzdy, a to viac ako v neenergetickom sektore; keďže len 20 % vyšších riadiacich funkcií v odvetvi energetiky zastávajú ženy, a teda na úrovni riadenia energetických spoločností zohrávajú nedostatočnú úlohu; keďže úplné začlenenie žien do týchto pozícií by pomohlo podporiť inovácie, zaviesť nové spôsoby riadenia a podporiť rozmanitosť pracovnej sily, čím by sa podporil pozitívny cyklus rodovej rovnosti prispievajúci k prechodu na zelenú energiu;

³³ [Eurofound, The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper \(Kríza životných nákladov a energetická chudoba v EÚ: sociálny vplyv a politické reakcie – podkladový dokument\), október 2022.](#)

³⁴ [EIGE, Index rodovej rovnosti, 2023.](#)

³⁵ [EIGE, Index rodovej rovnosti, 2023.](#)

- X. keďže podľa OSN môžu byť ženy silnými nositeľkami zmien v prechode na čistú energiu; keďže vytvorenie priaznivého prostredia pre podnikanie žien a udržateľnú energiu si bude tiež vyžadovať spoluprácu so širokou škálou zainteresovaných strán zo súkromného sektora; keďže riešenie existujúcich rodových rozdielov v prístupe k financovaniu, informáciám, technológiám, tovarom a službám je dôležité na zníženie investičných rizík a podporu prístupu k podnikovému financovaniu pre podnikateľky v oblasti udržateľnej energie;
- Y. keďže zlepšenie prístupu žien k udržateľnej energii a príležitostiam je nevyhnutným predpokladom na zmiernenie chudoby a posilnenie hospodárskeho postavenia žien na celom svete;
- Z. keďže podľa Svetového ekonomického fóra bojuje energetický sektor s poľutovaniahodným nedostatkom absolventiek v odboroch veda, technika, inžinierstvo, umenie a matematika (STEAM), čo znižuje počet potenciálnych uchádzačov; keďže ženy tvoria 52 % európskej populácie a väčšinu absolventov vysokých škôl v EÚ, ale predstavujú len 17,9 % riadnych profesorov v technických a technologických odboroch³⁶, tvoria len dvoch z piatich vedcov a inžinierov, a teda len 34 % pracovnej sily v oblasti vedy, techniky, inžinierstva a matematiky (STEM)³⁷; keďže pri energetickej transformácii môžu ženy významne využiť svoje vedomosti a skúsenosti;
- AA. keďže Komisia nesplnila svoj záväzok stanovený v stratégii pre rodovú rovnosť, a to začleniť rodové hľadisko do všetkých hlavných iniciatív Komisie vrátane Európskej zelenej dohody a súvisiacich politík;
- AB. keďže Komisia je podľa zmlúv povinná presadzovať rodovú rovnosť; keďže Európsky dvor audítorov sa však domnieva, že rodové hľadisko do rozpočtu EÚ začlenené nebolo, keďže vo veľkej miere chýbajú kľúčové prvky, ako je rodová analýza, ciele súvisiace s rodovou rovnosťou, ukazovatele a zodpovednosť prostredníctvom podávania správ;
- AC. keďže v pilieroch zelenej a digitálnej transformácie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vo veľkej miere chýbajú otázky rodovej rovnosti, čo predstavuje nevyužitú príležitosť účinne začleniť rodovú rovnosť do cieľov v oblasti klímy a životného prostredia;
- AD. keďže zo štúdie, ktorú si vyžiadal Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť (FEMM), vyplýva, že muži sú často uprednostňovaní pred ženami a inými marginalizovanými skupinami, pokiaľ ide o navrhovanie dotácií a podpory v rámci balíka Fit for 55, ako aj v iných politikách, programoch a financovaní zelenej transformácie;
- AE. keďže v politikách a opatreniach členských štátov a EÚ zameraných na boj proti dôsledkom krízy životných nákladov a na ich zmierňovanie chýba rodové hľadisko; keďže približne dve tretiny opatrení zavedených členskými štátmi na zmiernenie rastúcej miery inflácie nie sú zamerané na konkrétne skupiny v zraniteľnej situácii a poskytujú len krátkodobé riešenia namiesto reakcií, ktoré prispievajú k sociálne

³⁶ Európska komisia, *She figures 2021 (Údaje o ženách)*, november 2021.

³⁷ Európska komisia, *Towards a manifesto for gender-inclusive STE(A)M education and careers (Na ceste k manifestu pre rodovo inkluzívne vzdelávanie a kariéru v oblasti STEAM)*, október 2022.

spravodlivej a zelenej transformácii, ako je podpora úspor energie alebo prechod na obnoviteľné zdroje energie;

- AF. keďže opatrenia EÚ by mali zohľadňovať význam koncepcie klimatickej spravodlivosti a záväzok všetkých strán Parížskej dohody rešpektovať, podporovať a zohľadňovať svoje záväzky v oblasti ľudských práv vrátane rodovej rovnosti pri prijímaní opatrení na riešenie zmeny klímy;

Rodovo citlivé riešenia energetickej chudoby a rastúcich životných nákladov

1. vyzýva Komisiu, aby splnila pozitívny záväzok predsedníčky von der Leyenovej podporovať rodovú rovnosť pri tvorbe všetkých politík, a zdôrazňuje, že je potrebné urobiť viac, keďže v hlavných predložených iniciatívach v oblasti klímy, energetiky a životného prostredia chýba rodové hľadisko; požaduje, aby sa v rámci Európskej zelenej dohody zabezpečila spravodlivá a sociálne korektná transformácia, ktorá bude vyhovovať všetkým, a to vypracovaním rodovo transformačnej prierezovej stratégie na riešenie energetickej chudoby a zvýšením verejných investícií do sociálneho, cenovo dostupného a energeticky efektívneho bývania, pričom sa zohľadnia osobitné potreby žien, ktoré sa často významne podieľajú na hospodárení s energiou v domácnostiach, ale nemajú rovnaký prístup k zdrojom;
2. vyjadruje poľutovanie nad tým, že v odporúčaní Komisie (EÚ) 2023/2407 z 20. októbra 2023 týkajúcom sa energetickej chudoby³⁸ a v sprievodných usmerneniach³⁹ sa neuznávajú rodové aspekty energetickej chudoby a zásadná potreba údajov rozčlenených podľa pohlavia na primerané posúdenie potrieb zraniteľných domácností ako kľúčového ukazovateľa; vyjadruje znepokojenie nad tým, že Komisia neprijala početné výzvy Európskeho parlamentu, občianskej spoločnosti a Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť (EIGE) na vypracovanie rodovo špecifických ukazovateľov s cieľom zabezpečiť, aby bola zelená transformácia sociálne spravodlivá;
3. vyzýva EÚ, aby podporila mimoriadny balík na podporu ľudí, ktorí zápasia s prudko rastúcimi životnými nákladmi, vrátane 100 miliárd EUR pre rodiny, najmä rodiny s jedným rodičom, z ktorých prevažnú väčšinu vedú ženy, ktorých sa najviac dotýka energetická chudoba, a najmenej 20 miliárd EUR na rozšírenie systému Európskej záruky pre deti;
4. vyzýva členské štáty a EÚ, aby urýchlili zaručili cenovo dostupné služby a potraviny pre domácnosti s nízkymi príjmami, a najmä pre domácnosti, ktoré čelia prierezovej diskriminácii; zdôrazňuje, že nik by nemal mrznúť v zimných mesiacoch alebo trpieť horúčavou v letných mesiacoch, a vyzýva členské štáty a EÚ, aby zakázali odpájanie od energií; zdôrazňuje, že zvyšovanie energetickej efektívnosti prostredníctvom renovácie bývania by malo byť prioritou vo všetkých členských štátoch;
5. pripomína, že vzhľadom na to, že v EÚ je viac ako 50 miliónov ľudí postihnutých energetickou chudobou, mala by sa poskytovať finančná pomoc na podporu domácností s nízkymi príjmami v súlade s minimálnymi normami energetickej hospodárnosti;

³⁸ [Ú. v. EÚ L 2023/2407, 23.10.2023.](#)

³⁹ Odporúčanie Komisie týkajúce sa energetickej chudoby. Usmernenia EÚ o energetickej chudobe. Sprievodný dokument (SWD(2023)0647).

považuje za dôležité, aby členské štáty zaručili prístup zraniteľných osôb k elektrickej energii;

6. pripomína, že energetická chudoba neúmerne postihuje ženy v celej EÚ, a preto by členské štáty mali venovať potrebnú podporu na zmiernenie energetickej chudoby žien;
7. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby prijali naliehavé opatrenia na riešenie chudoby a rastúcich nerovností medzi ženami, najmä medzi zraniteľnými skupinami vrátane osamelých matiek, žien so zdravotným postihnutím, žien z etnických a rasových menšín, LGBTIQ+ osôb, migrantiek a utečieniek, starších žien a žien vo vidieckych alebo vyľudnených oblastiach; vyzýva Komisiu, aby do roku 2030 vypracovala ambicióznou európsku stratégiu na boj proti chudobe vrátane časovej chudoby s konkrétnymi cieľmi zníženia chudoby, so zameraním na ukončenie chudoby žien a prelomenie medzigeneračného cyklu rizík chudoby;
8. vyzýva členské štáty, aby prijali osobitné opatrenia na boj proti riziku chudoby v starobe a zaujali rodovo citlivý prístup pri reforme dôchodkových systémov, úprave veku odchodu do dôchodku a posilňovaní dôchodkov a sociálnych dávok a služieb, ako je dlhodobá starostlivosť, a zohľadnili nedostatočné zastúpenie žien na trhu práce, ako aj segregáciu na trhu práce a rodovú diskrimináciu;
9. vyzýva Komisiu, aby posúdila a v prípade potreby navrhla nové legislatívne akty s cieľom zabrániť špekulantom v tom, aby sa prístup k energii pre ženy stal cenovo nedostupným;
10. zdôrazňuje, že prístup k elektrickej energii zohráva zásadnú úlohu pri znižovaní chudoby a pri zabezpečovaní plnej a rovnocennej účasti na živote spoločnosti;
11. vyzýva Generálne riaditeľstvo Komisie pre energetiku, aby vypracovalo akčný plán pre rodovú rovnosť, ktorý zabezpečí, aby všetky právne predpisy EÚ v oblasti energetiky vrátane práva na spoločné využívanie energie, ako sa uvádza v smernici (EÚ) 2018/2001, zahŕňali rodový rozmer a rozvíjali osobitné opatrenia, ukazovatele a ciele finančné prostriedky na boj proti energetickej chudobe, a najmä jej rodovým dôsledkom;
12. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili začlenenie rodového a prierezového rozmeru do všetkých systémov energetickej efektívnosti a elektriny z obnoviteľných zdrojov vrátane práva na spoločné využívanie energie s cieľom podporiť tých občanov, ktorých najviac postihuje energetická chudoba; uznáva prínos iniciatív vedených ženami k udržateľným energetickým riešeniam a kľúčovú úlohu žien pri navrhovaní takýchto riešení na všetkých úrovniach vrátane domácností, komunit, miestnej, vnútroštátnej a európskej úrovne;
13. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby začlenili rodovú rovnosť do všetkých politík s cieľom dosiahnuť najlepšiu reakciu na energetickú krízu, ktorá neúmerne postihuje ženy; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby vypracovala správu o rodových dôsledkoch rastúcich životných nákladov v dôsledku energetickej krízy vrátane rodového posúdenia vykonávania jej odporúčania o energetickej chudobe; vyzýva členské štáty, aby monitorovali ceny energie, dopravy a iných základných tovarov s cieľom vypracovať osobitné opatrenia na riešenie rizika sociálneho vylúčenia a chudoby so zameraním na prístup k cenovo dostupnému bývaniu, doprave, spravodlivosti a energii;

14. vyzýva Komisiu, aby od členských štátov požadovala, aby v rámci národných energetických a klimatických plánov povinne vykonávali posúdenia vplyvu na rodovú rovnosť, a to aj pri podávaní správ o energetickej chudobe;
15. vyzýva Komisiu, aby vypracovala osobitné usmernenia o tom, ako zabezpečiť, aby členské štáty pri vypracúvaní národných energetických a klimatických plánov (NEKP) vrátane opatrení a krokov na zmiernenie energetickej chudoby správne uplatňovali rodové hľadisko a rodovú analýzu; domnieva sa, že začlenenie rodovej analýzy s prierezovou perspektívou do NEKP je kľúčom k podpore sociálne spravodlivej energetickej transformácie;
16. vyzýva členské štáty, aby zvýšili verejné investície do politík, ktoré sú priamo alebo nepriamo zamerané na boj proti negatívnym účinkom krízy životných nákladov na ženy v celej ich rozmanitosti, na ochranu obetí rodovo motivovaného násillia a zaručenie prístupu ku kvalitným verejným a bezplatným službám v oblasti starostlivosti, vzdelávania, zdravia vrátane sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv a cenovo dostupného bývania, dopravy a energie, ako aj prístupu k dôstojnému zamestnaniu; vyzýva členské štáty, aby venovali osobitnú pozornosť vidieckym, vnútrozemským, najodľahlejším regiónom a regiónom, ktorým hrozí vyludňovanie a ktoré často nemajú dostatok týchto služieb;
17. zdôrazňuje, že vplyv vysokej inflácie a nákladov na energiu oslabuje verejné služby, na ktoré sa ženy častejšie spoliehajú a v ktorých častejšie pracujú; zdôrazňuje skutočnosť, že škrtý v rozpočtoch členských štátov na starostlivosť o deti, vzdelávanie a predškolské činnosti a opatrovateľov majú priamy vplyv na ženy, ktoré preberajú väčšinu dodatočných úloh; vyzýva členské štáty, aby zvýšili financovanie sociálnej infraštruktúry, najmä služieb zdravotnej starostlivosti a starostlivosti, a uprednostnili sociálne bývanie a investície do modernizácie domov s cieľom znížiť náklady na energiu;
18. zdôrazňuje, že energetická kríza spolu s krízou životných nákladov majú negatívny vplyv na hospodárske a sociálne začlenenie žien, ich zdravie a základné práva vrátane sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv; zdôrazňuje, že približne tretina ľudí tvrdí, že sa v roku 2022 vzdala lekárskej starostlivosti, a ďalší uvádzajú, že sú nútení vzdať sa lekárskej starostlivosti v dôsledku rastúcich nákladov, dlhších čakacích lehôt a nedostatku lekárov a liekov;
19. žiada, aby sa v súlade s európskymi odporúčaniami zabezpečil primeraný minimálny príjem s cieľom podporiť rodovú rovnosť, zabezpečenie príjmu a ekonomickú nezávislosť žien; pripomína, že primerané minimálne mzdy sú nevyhnutnou zárukou na zabezpečenie spravodlivejšieho rozdelenia miezd a zaručenie minimálnej základnej mzdy, ktorá chráni ženy; zdôrazňuje, že uvedené nástroje musia rešpektovať práva stanovené v kolektívnych zmluvách;
20. vyzýva Komisiu, aby sa zdržala presadzovania akýchkoľvek politických odporúčaní, ktoré by viedli k zvýšeniu neistých pracovných vzťahov, deregulácii pracovného času, zníženiu plátov, útoku na kolektívne vyjednávanie alebo privatizácii verejných služieb a sociálneho zabezpečenia;
21. žiada o politiku verejnej dopravy, ktorá by zohľadňovala rodovú rovnosť, najmä rozšírením a zlepšením služieb verejnej dopravy a poskytnutím účinnej mobility, aby si

ženy mohli nájsť prácu a aktívnejšie sa zúčastňovať na trhu práce (a dosiahnuť lepšiu rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom);

22. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že sa nevytvorí umelá špekulatívna bublina na úkor blahobytu žien;
23. pripomína, že primerané bývanie je základným právom, ktoré sa musí chrániť a musí sa uznávať ako predpoklad uplatňovania iných základných práv a dôstojného života a prístupu k nim; vyjadruje poľutovanie nad tým, že v dôsledku diskriminácie a nerovnosti v oblasti bývania žijú mnohé ženy v neistých, nedôstojných a nebezpečných podmienkach a sú vystavené zvýšenému riziku bezdomovectva a násillia; zdôrazňuje, že nútené vyst'ahovanie a iné porušovanie práva na bývanie neprimerane ovplyvňujú ženy a posilňujú existujúce nerovnosti, čo predstavuje významnú prekážku rodovej rovnosti; vyzýva Komisiu, aby posúdila a v prípade potreby navrhla nové legislatívne akty s cieľom zmierniť financilizáciu trhov s bývaním a zabrániť špekulantom v tom, aby sa bývanie ich zapríčinením stalo cenovo nedostupným;
24. vyzýva Komisiu, aby miestnym orgánom vrátane mestských orgánov poskytla možnosť sprísniť kontrolu nad online platformami prenájmu bývania; vyzýva členské štáty, aby prijali opatrenia na reguláciu cien, zvýšenie ponuky a výberu dostupného štátneho nájomného bývania a na riešenie vplyvu zvyšovania úrokových sadzieb spôsobeného infláciou;
25. vyzýva Komisiu, aby naliehala na členské štáty, aby zabezpečili dodávky energie v oblastiach vzdialených od mestských centier, aby vidiecke oblasti poskytovali minimálne životné podmienky pre ženy a ich rodiny;
26. zdôrazňuje, že zaťaženie najzraniteľnejších spotrebiteľov spôsobené volatilitou na trhu s energiou možno výrazne znížiť zvýšením energetickej efektívnosti budov;
27. vyzýva energetické spoločnosti, aby zaujali primeraný prístup k prerušeniu dodávok energie užívateľom a zohľadňovali potreby, problémy a iné ťažkosti žien, osamelých matiek, žien so zdravotným postihnutím, starších žien, dievčat, ako aj žien žijúcich vo vidieckych a vnútrozemských oblastiach počas krízy životných nákladov, ktorá je neodmysliteľnou súčasťou energetickej krízy;
28. vyzýva EÚ a členské štáty, aby do svojich definícií energetickej chudoby začlenili rodové a prierezové hľadisko s cieľom umožniť porovnávanie a monitorovanie tejto skutočnosti spôsobom, ktorý presahuje všeobecnú koncepciu „zraniteľných domácností“, čo umožní lepšie pochopenie rôznych situácií v každej domácnosti;
29. opätovne vyzýva Komisiu, Eurostat a členské štáty, aby ďalej rozvíjali a zlepšovali zber prierezových údajov, štatistík, výskumu a analýz rozčlenených podľa pohlavia, pretože len tak sa zabezpečí, že sa nebudú prehliadať špecifické situácie a budú slúžiť ako základ pre informovanú tvorbu politiky;
30. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby od Eurostatu požadovali údaje o energetickej chudobe rozčlenené podľa pohlavia; v tejto súvislosti vyzýva Stredisko EÚ pre monitorovanie energetickej chudoby, aby po konzultácii s Európskym inštitútom pre rodovú rovnosť, Agentúrou Európskej únie pre základné práva a Európskou environmentálnou agentúrou využilo tieto údaje na vypracovanie a výber rodovo

špecifických ukazovateľov, ktoré by umožnili rozvoj politiky v tejto oblasti na základe dôkazov;

31. domnieva sa, že členské štáty by mali vynaložiť väčšie úsilie na to, aby do svojich národných plánov obnovy budov zahrnuli údaje rozdelené podľa pohlavia s cieľom lepšie zamerať politiky a opatrenia;
32. zdôrazňuje, že je dôležité podporovať nepretržitý rodovo citlivý výskum a inovácie v odvetví elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov;
33. vyzýva členské štáty a EÚ, aby urýchlene zabezpečili cenovo dostupné verejné služby pre MSP riadené ženami, najmä pre tie, ktoré čelia prierezovej diskriminácii; uznáva, že podniky riadené ženami a miestne podniky s vysokým podielom pracujúcich žien sú často dôležitou súčasťou výroby základných tovarov; zdôrazňuje, že podnikateľky by nemali znášať neprimeranú záťaž hospodárskych špekulácií a mali by mať rovnaký prístup k príležitostiam, ktoré ponúka zelená transformácia, a zároveň by mali zmiernovať jej nerovnaký vplyv;
34. zdôrazňuje, že zásady rovnakého zaobchádzania a uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti by mali tvoriť jadro „zásady prvoradosti energetickej efektívnosti“ a mali by sa odrážať v politike, plánovaní a investičných rozhodnutiach;

Smerom k rodovo inkluzívnej zelenej transformácii

35. pripomína, že spravodlivá zelená transformácia je potrebná nato, aby sa zabránilo vážnym budúcim krízam a zvýšenej chudobe; okrem toho pripomína, že zelená transformácia bude sociálne spravodlivá len vtedy, ak bude zahŕňať rodové hľadisko a zaručovať rovnaké príležitosti pre ženy a osoby, ktoré zažívajú prierezovú diskrimináciu, ako aj ich zmysluplné začlenenie do procesu tvorby politiky; vyzýva preto Komisiu, aby vymenovala koordinátora EÚ pre rodovú rovnosť a klímu s dostatočným počtom zamestnancov a finančných prostriedkov a aby zaviedla posúdenia vplyvu na rodovú rovnosť vo všetkých politikách a právnych predpisoch EÚ, najmä v iniciatívach Európskej zelenej dohody;
36. pripomína, že rozšírenie prístupu k zelenej energii a podpora jej cenovej dostupnosti sú kľúčové pre dosiahnutie inkluzívnejšieho a udržateľného rozvoja; uznáva, že rýchlo klesajúce náklady na technológie obnoviteľnej energie a nové obchodné modely ponúkajú energetické riešenia, ktoré sú veľkým prísľubom na urýchlenu udržateľného prístupu k energii pre ženy v celej ich rozmanitosti;
37. zdôrazňuje, že ženy zohrávajú strategickú a prospešnú úlohu v zelenej transformácii, keďže sú kľúčovými aktérmi pri rozvoji udržateľných a ekologicky vhodných modelov spotreby a výroby, ako aj pri podnikaní a tvorbe politík na všetkých úrovniach; zdôrazňuje okamžitú potrebu uznať ich potenciál pri podpore udržateľnej energie a prispieť k dosiahnutiu viacerých cieľov udržateľného rozvoja;
38. vyjadruje poľutovanie nad tým, že podľa OSN sa v energetickom sektore nedostatočne využíva potenciál žien ako podnikateľiek; vyzýva Komisiu, aby podporovala podnikateľky v oblasti udržateľnej energetiky, a členské štáty, aby odstránili existujúce rodové rozdiely a zlepšili ich prístup k informáciám, technológiám, výrobkom a

službám, trhom a financiám, najmä posilnením tradičných a inovatívnych služieb finančného sprostredkovania, ako sú integrované webové platformy;

39. vyjadruje uznanie miestnym/národným vládam alebo súkromným spoločnostiam, ktoré vynakladajú veľké úsilie na riešenie sociálnych a ekonomických rozmerov energetickej chudoby, a vyzýva ich, aby v tejto práci pokračovali a podľa možnosti do nej zahrnuli rodové hľadisko a zabezpečili, aby používaný jazyk/komunikácia zahŕňali rodové hľadisko a aby boli ponúkané v Braillovom písme tým, ktorí ich potrebujú;
40. vyjadruje poľutovanie nad tým, že ženy sú veľmi nedostatočne zastúpené na kľúčových pozíciách tvorby politík v oblasti zmeny klímy, energetickej transformácie a životného prostredia, a vyzýva EÚ a členské štáty, aby prijali pozitívne akčné opatrenia, ako sú dočasné kvóty, a aby zabezpečili rovnocenné a rôznorodé zastúpenie na rozhodovacích pozíciách vo všetkých inštitúciách EÚ, vládných orgánoch a verejných orgánoch na všetkých úrovniach riadenia a pridružených verejných orgánoch; vyzýva členské štáty, aby podporovali zmysluplnú účasť žien na rodovo responzívnom plánovaní, politikách a programoch vrátane fiškálneho plánovania a aby zabezpečili, že takéto politiky budú zohľadňovať rozdielne vplyvy zmeny klímy a energetických kríz na ženy a mužov;
41. konštatuje, že s cieľom zabezpečiť, aby bola pracovná sila EÚ plne pripravená aktívne pracovať na dosahovaní jej cieľov v oblasti klímy, by sa členské štáty mali usilovať o zníženie rodových rozdielov v odvetví stavebníctva a výstavby, a to aj prostredníctvom svojich národných energetických a klimatických plánov;
42. víta skutočnosť, že UNEP a OSN Ženy ako popredné agentúry pre životné prostredie a rodovú rovnosť v systéme OSN spojili svoje sily s cieľom vypracovať globálny program na podporu podnikania žien v oblasti udržateľnej energie; vyzýva Komisiu a príslušné agentúry EÚ, aby vzali tento program na vedomie a podporovali podobné udržateľné podnikateľské ciele v oblasti energie v rámci EÚ;
43. zdôrazňuje, že digitálne technológie a platformy sa stávajú kľúčovými v celkovom procese poskytovania vzdelávania a odbornej prípravy pre ženy a dievčatá, ako aj v mnohých pracovných výberových procesoch; vyjadruje poľutovanie nad negatívnymi vplyvmi nerovnakého prístupu k technológiám, čo môže brániť rozvoju digitálnej gramotnosti žien a dievčat, a vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že ženy a dievčatá v celej ich rozmanitosti vrátane slobodných žien a starších žien a žien žijúcich vo vidieckych oblastiach, vnútrozemských oblastiach a oblastiach s vysokým rizikom vyľudňovania nebudú neprimerane trpieť energetickou chudobou;
44. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby znížili rodové rozdiely v odvetví energetiky riešením nedostatočného zastúpenia žien v povolaniach v oblasti STEAM a aby zabezpečili rovnaký prístup žien ku kurzom odbornej prípravy a ku kurzom zvyšovania informovanosti o témach STEAM vrátane tých, ktoré sa týkajú energetickej efektívnosti a sebestačnosti, a aby vytvorili pozitívne prepojenie medzi získavaním znalostí a rozvojom zručností nevyhnutných pre nové pracovné príležitosti v rámci digitálnej a zelenej transformácie;
45. uznáva, že konečné ciele začlenenia, rovnosti a dosiahnutia rodovej rovnováhy v odvetví energetiky zostávajú nesplnené; vyzýva príslušné vzdelávacie orgány v členských štátoch, aby osobitne povzbudzovali dievčatá k tomu, aby sa zaujímali o odvetvie energetiky, a to bojom proti rodovým stereotypom pri výbere vzdelávania a

aby posilnili svoju dôveru v to, že majú potrebné zručnosti, aby sa mohli stať zamestnankyňami, inovátorkami a priekopníkmi v odvetví energetiky;

46. zdôrazňuje, že odvetvie energetiky je jedným z najviac rodovo nevyvážených priemyselných odvetví v EÚ, pričom ženy tvoria len 24 % pracovnej sily⁴⁰, ako aj pokiaľ ide o jeho profesijnú a hierarchickú rodovú segregáciu; vyzýva súkromné a verejné energetické spoločnosti, aby odstránili akúkoľvek formu diskriminácie na základe pohlavia alebo z akýchkoľvek iných dôvodov stanovených v článku 21 Charty základných práv Európskej únie; zdôrazňuje potrebu bojovať proti pretrvávaniu štrukturálnych rodových nerovností, ktoré upevňujú prekážky vstupu a udržania pracovnej sily v odvetví energetiky vrátane dodržiavania a podpory využívania materských a otcovských práv; zdôrazňuje, že energetické spoločnosti, ktoré podporujú rovnosť, predstavujú atraktívnejšie pracovné prostredie pre všetkých svojich zamestnancov a potenciálnych zamestnancov;
 47. víta iniciatívy na podporu žien, aby sa stali podnikateľkami v oblasti slnečnej, veternej, geotermálnej a vodnej energie, pretože to prospieva ženám, ktoré tak urobia, ako aj širšej komunite, a vyzýva členské štáty, aby identifikovali všetky prekážky, ktoré bránia ženám pracovať v týchto odvetviach; vyzýva súkromné spoločnosti v energetickom sektore, aby zabezpečili, že technológie solárnej, veternej, geotermálnej a vodnej energie a ich inovátorky budú mať možnosť podporiť energetickú transformáciu;
 48. berie na vedomie kľúčové ciele Komisie v rámci jej stratégie EÚ pre solárnu energiu, ktorý sa snaží zvýšiť konkurencieschopnosť a odolnosť solárnych systémov EÚ; uznáva, že solárna, veterná, geotermálna a vodná energia umožňuje väčšiemu počtu žien prístup k energii, najmä vo vidieckych oblastiach; zdôrazňuje, že pri navrhovaní a plánovaní mestských politík a politík mobility je potrebné zohľadniť obavy o bezpečnosť žien v súvislosti s používaním osvetlenia s cieľom podporovať bezpečné verejné priestory bez obťažovania;
 49. vyzýva Komisiu a Radu, aby sa zaviazali k rodovému rozpočtovaniu a zabezpečili, že sa bude vzťahovať na celý rozpočet EÚ a že sa v plnej miere vykonajú odporúčania Európskeho dvora audítorov, a to aj v rámci preskúmania súčasného viacročného finančného rámca v polovici trvania a vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;
-
- ◦
50. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.

⁴⁰ [EIGE, Index rodovej rovnosti, 2023.](#)

Kríza životných nákladov a energetická kríza – najviac zasiahnuté sú ženy

Európa čelí v súčasnosti kríze životných nákladov a energetickej kríze, aká nemá v nedávnych dejinách obdobu. Ľudia na celom kontinente sa snažia vystačiť si s peniazmi a rozhodnúť sa, či budú kúriť alebo radšej jesť.

Na začiatku roka 2022, po pandémie COVID-19, sa Európska únia chystala na to, že sa „pustí do práce, aby sa Európa stala ekologickejšou, digitálnejšou a odolnejšou“¹. 24. februára však Rusko napadlo Ukrajinu.

Vojna Ruska proti Ukrajine a jej ľudu spôsobila obrovské ľudské utrpenie a výrazne zasiahla dodávateľské reťazce, čo spôsobilo prudký nárast cien energií a potravín, pričom inflácia dosiahla závažnú výšku. Európska centrálna banka v dôsledku toho v roku 2022 po prvýkrát za 11 rokov zvýšila úrokové sadzby.

K nárastu inflácie žiaľ došlo ešte predtým, ako sa najzraniteľnejšie skupiny mohli zotaviť z pandémie COVID-19, a to ešte viac zhoršilo životné podmienky mnohých európskych občanov.

V dôsledku zvýšenia životných nákladov a cien energií potrebujú v súčasnosti pomoc milióny domácností. Ak však na chvíľu zabudneme na čísla a prizrieme sa lepšie, zistíme, že chudoba má ženskú tvár.

Ženy v celej Európe čelia väčším sociálno-ekonomickým výzvam a vyšším úrovniam chudoby ako muži. Vo všeobecnosti majú neistejšie pracovné miesta, nižší plat a je pravdepodobnejšie, že vykonávajú neplatenú prácu v oblasti starostlivosti o deti. Pokiaľ ide o prístup k vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti, zamestnaniu a sociálnym službám, niektoré skupiny žien čelia prierezovým formám diskriminácie. Patria sem ženy vo veku viac ako 65 rokov, ženy so zdravotným postihnutím a ženy z etnických menšín.

Od pandémie COVID-19 sa nerovnosti medzi mužmi a ženami zvýšili. Súčasná kríza životných nákladov zasahuje ženy neúmerne z dôvodu ich nižšieho priemerného príjmu, nedostatočného a neefektívneho bývania a závislosti od sociálnych dávok. V roku 2021, pred krízou, žilo v EÚ pod hranicou chudoby o viac ako 20 miliónov viac žien ako mužov. Pri súčasnom tempe pokroku delí EÚ od dosiahnutia rodovej rovnosti aspoň 60 rokov².

Ursula von der Leyen prisľúbila, že „sa na nikoho nezabudne“, zabudla však na Zelenú dohodu

Je známe, že ženám hrozí väčšie riziko, že upadnú do energetickej chudoby s nedostatočným prístupom k cenovo dostupným zdrojom energie. Tento problém je výzvou uznávanou na úrovni EÚ. Podľa Európskej komisie je energetická chudoba rozšíreným problémom v celej Európe: 50 až 125 miliónov ľudí si totiž nemôže dovoliť riadne vykurovanie vo svojich domovoch.

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/recovery-plan-europe_sk

² <https://sdgwatcheurope.org/cost-of-living-crisis-exacerbates-poverty-for-women-in-europe/>

K dispozícii je však len málo údajov o vplyve energetickej chudoby na mužov a ženy v EÚ. Vymedzenia energetickej chudoby a ukazovateľov energetickej chudoby prijalo len zopár členských štátov, pričom v týchto vymedzeniach sa rod zvyčajne nezohľadňuje.

Európsky parlament prijal už v roku 2016 uznesenie o prístupe k energii, v ktorom žiadal, aby sa rodový rozmer začlenil do všetkých politík v oblasti energetiky. Dosiahol sa však len malý pokrok, a to aj napriek početným výzvam Európskeho parlamentu a sľubu predsedníčky Komisie Ursuly von der Leyenovej, že v rámci Európskej zelenej dohody „sa na nikoho nezabudne“.

Napriek záväzku súčasnej Komisie začleniť rodové hľadisko do všetkých svojich hlavných iniciatív sú prepojenia medzi rodovou rovnosťou a oblasťami politiky Európskej zelenej dohody, ako aj v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti nedostatočné.

V praxi možno to, čo Európska komisia doteraz v súvislosti so Zelenou dohodou dosiahla, opísať ako zelenú transformáciu financovanú EÚ, ktorá nezohľadňuje rodové hľadisko a pri ktorej hrozí, že sa existujúce rodové a prierezové nerovnosti ešte viac prehĺbia.

Európsky dvor audítorov, Osobitná správa 10/2021: *Uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti v rozpočte EÚ: nastal čas premeniť slová na skutky* takisto potvrdzuje, že Komisia nedodržiava povinnosť, ktorá jej vyplýva zo zmluvy, a to presadzovať rovnosť medzi ženami a mužmi vo všetkých oblastiach tvorby a vykonávania politík. V správe sa dospelo k záveru, že ukazovatele a údaje rozčlenené podľa pohlavia pri tvorbe politiky často chýbajú, čo bráni analýze uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti³. Z tohto dôvodu iniciatívy Zelenej dohody a Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti nezabezpečujú rodovú rovnosť.

V indexe rodovej rovnosti inštitútu EIGE za rok 2023 (*Index rodovej rovnosti 2023: Rodová rovnosť a Európska zelená dohoda*) sa tiež zdôrazňuje nedostatok kvalitných údajov a uvádza sa, že súčasné ukazovatele nie sú vhodné na daný účel. Údaje príliš často nie sú rozčlenené podľa pohlavia a ukazovatele nie sú rodovo rezonantné. V dôsledku toho sa v dostupných štatistikách EÚ neskúmajú otázky, ktoré sú relevantné z prierezového rodového hľadiska.

Nedostatok dôkazov je pre Komisiu kľúčovou výzvou, najmä ak chce naozaj splniť svoj záväzok „na nikoho nezabudnúť“. Na úspešné začlenenie rôznych potrieb a obáv žien aj mužov do politík, ktorými sa vykonáva Európska zelená dohoda, treba mať k dispozícii prierezové fakty. Je to nevyhnutné na zabezpečenie rovnakého prístupu k financovaniu, ktoré nemá v dejinách obdobu, a k veľkým príležitostiam, ktoré zelená transformácia ponúka.

V Zelenej dohode sa pri riešení rodovo podmienenej chudoby musí uprednostniť sociálna spravodlivosť

Európa je opäť v režime núdzovej situácie: čelí vážnej energetickej kríze, ktorú spôsobila naša závislosť od fosílnych palív a nestály trh s energiou.

Sociálne aspekty Európskej zelenej dohody a našich politík v oblasti energetiky majú zásadný význam, ak chceme splniť ciele EÚ v oblasti klímy a zmierniť sociálno-ekonomické dôsledky ruskej vojny proti Ukrajine.

V súčasnosti platia cenu za nestálosť nášho energetického systému závislého od fosílnych

³ <https://www.eca.europa.eu/sk/publications?did=58678>

palív najzraniteľnejší občania EÚ. Chudoba má ženskú tvár: už v roku 2021, pred súčasnou krízou, žilo v EÚ pod hranicou chudoby o viac ako 20 miliónov viac žien ako mužov.

Európsky parlament vydal niekoľko dôrazných vyhlásení o rodovej rovnosti a energetickej transformácii. Vo svojom uznesení zo 17. februára 2022 uznal, že ženy stále čelia štrukturálnym a kultúrnym prekážkam, pokiaľ ide o všetky aspekty energetickej a klimateckej transformácie⁴.

Štrukturálne problémy si vyžadujú štrukturálne riešenia. Prierezové údaje a rodovo responzívny prístup sa preto musia odzrkadliť v tvorbe politík EÚ s cieľom bojovať proti nárastu rodovo podmienenej chudoby. Vykonávanie Európskej zelenej dohody je príležitosťou na splnenie záväzku začleniť rodové hľadisko a prierezovú perspektívu do všetkých činností EÚ vrátane procesu zostavovania rozpočtu.

V správe sa uvádza niekoľko opatrení na boj proti nárastu rodovo podmienenej chudoby. Takisto sa v nej pripomínajú početné výzvy Európskeho parlamentu, v ktorých Komisiu žiada, aby splnila svoj sľub zabezpečiť zelenú energetickú transformáciu, ktorá bude vyhovovať všetkým.

Na záver možno poznamenať, že zabezpečenie sociálne spravodlivej zelenej transformácie je absolútnym predpokladom úspechu Zelenej dohody a dosiahnutia rodovej rovnosti v Európskej únii.

⁴ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-02-17_SK.html

PRÍLOHA: ZOZNAM SUBJEKTOV ALEBO OSÔB, KTORÉ POSKYTLI PODNETY SPRAVODAJKYNI

V súlade s článkom 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku spravodajkyňa vyhlasuje, že počas prípravy správy až do jej prijatia vo výbore jej poskytli informácie tieto subjekty alebo osoby:

Subjekt a/alebo osoba
Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (EIGE)
Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok (EUROFOUND)
-
Vypracovanie uvedeného zoznamu je vo výlučnej zodpovednosti spravodajkyne

INFORMÁCIE O PRIJATÍ

Dátum prijatia	30.11.2023
Výsledok záverečného hlasovania	+ : 20 - : 2 0 : 3
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Isabella Adinolfi, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Margarita de la Pisa Carrión, Frances Fitzgerald, Lina Gálvez Muñoz, Radka Maxová, Johan Nissinen, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Maria Veronica Rossi, Christine Schneider
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Abir Al-Sahlani, Marina Kaljurand, Aušra Maldeikienė, Silvia Modig, Susana Solís Pérez, Pernille Weiss, Angelika Winzig
Náhradníci (čl. 209 ods. 7) prítomní na záverečnom hlasovaní	Helmut Geuking, Pär Holmgren, France Jamet, Grace O'Sullivan, Tomáš Zdechovský

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE V GESTORSKOM VÝBORE

20	+
PPE	Adinolfi Isabella, Fitzgerald Frances, Geuking Helmut, Maldeikiene Ausra, Schneider Christine, Weiss Pernille, Winzig Angelika, Zdechovský Tomáš
Renew	Solís Pérez Susana
S&D	Biedron Robert, Blinkeviciute Vilija, Gálvez Muñoz Lina, Kaljurand Marina, Maxová Radka, Noichl Maria, Ohlsson Carina, Picierno Pina
The Left	Modig Silvia
Verts/ALE	Holmgren Pär, O'Sullivan Grace

2	-
ECR	Nissinen Johan, de la Pisa Carrión Margarita

3	0
ID	Jamet France, Rossi Maria Veronica
Renew	Al-Sahlani Abir

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania